

Apie juodkrantiškį Karolį, kuris skulptūras iškeitė į meškerę

Rytas marių pakrante skubu į mokyklinį autobusiuką, kuris nuveža mane iš Juodkrantės į Nidą, į Neringos gimnaziją. Kartais marių tolumoje matau besisupančias žvejų valtis. Tai man atrodo labai romantiškai. Galbūt vienoje iš mažų valtelių sėdi mano pažįstamas jauniausias Neringos žvejys Karolis Tamulis. Neseniai prisėdome su juo pasikalbėti apie Neringą, žvejybą ir gyvenimo atradimus.

Karloio istorija – tai pavyzdys, kaip reikia ryžtingai siekti savo tikslų ir svajonių. Tai pamoka, kad niekada nereikia savęs uždaryti paties susikurtų ribų „narve“. Kiekvienas iš mūsų savo aplinkai galime duoti kažką ypatingo – nesvarbu, ar tai būtų pagal senąjį kuršių receptą paruošta žuvienė, įtraukiančios edukacijos ar įkvėpimas nebijoti ir įsiklausyti į savo širdies balsą...

Gimiau ir augau Vilniuje, – pradeda pasakoti Karolis.

Juodkrantėje gyveno seneliai, čia gimė ir užaugo jo mama. Atvažiuodavo pas senelius, kaip lietuviai sako – „pas senelius į kaimą“. Būdamas vaikas čia svečiavosi per kiekvienas mokyklos atostogas. Karolio senelis buvo žvejys, o močiutė dirbo Juodkrantėje, Juodkrantės žuvininkystės ūkio technologe, todėl būdamas čia susipažino su daugybe žvejų. Jam nuo vaikystės patiko žvejoti, tačiau galutinai tai suprato baigęs studijas Dailės akademijoje (baigė šiuolaikinės skulptūros studijas). Tačiau dabar, jau septintą sezoną, gyvena Juodkrantėje ir dirba darbą, kuris jam yra išsipildžiusi svajonė ir gyvenimo būdas.

Paklausiu Karolio, kodėl gi jam yra svarbu išsaugoti tradicinę, senųjų kuršių žvejybą.

„Gamtos sąlygos čia, Juodkrantėje, leido man ir dar keliems žvejams išsaugoti senuosius žvejybos būdus. – pasakoja jis - Aišku, yra ir pokyčių: valtys varomos jau nebe burėmis, o varikliais, tačiau jos vis dar yra medinės, o tinklai, jų siuvimas ir statymo būdas yra išlikę kaip senovėje. Taip, gamtos sąlygos turi labai daug įtakos – pats žvejybos būdas, žuvų rūšys, mat Juodkrantėje buvo žvejojama gaudyklėmis, kurios mediniais kuolais yra tvirtinamos prie dugno. Nidoje to nedarydavo, taip pat ten buvo naudojamos didesnės valtys – daugiausia kurėnai. Man yra labai svarbu saugoti senąsias žvejybos tradicijas, nes vaikystėje mačiau, kaip žvejoja vietiniai žvejai ir pats išmokau šio amato. Man tai artima ir labai brangu. Esu gavęs sertifikatą – Lietuvos valstybė senosios žvejybos tradicijas sertifikavo kaip tautinį paveldą, kuris yra gyvas ir puoselėjamas iki šių dienų“.

Paklausus, kas jį motyvuoja dirbti šį darbą, Karolis atsako, kad motyvuoja tai, kad darbas yra jo gyvenimo būdas. Užsiimdamas šiuo amatu jis sužino naujų dalykų, remiasi senelio ir savo patirtimi, derina naujoves ir tradicinius dalykus. Taip pat randa visokių „kabliukų“, vartydamas senas nuotraukas, skaitydamas istorinę medžiagą apie žvejybos tradicijas Kuršių

nerijoje. Berašydamas paraišką tautinio paveldo sertifikatui įgyti, taip pat sužinojo daug naujų dalykų. Pasak jo, tai veda į siekį gilintis ir sužinoti dar daugiau. Taip, šis darbas yra gana monotoniškas – juk visą laiką sukasi gamtos ratas, ir išplaukus į marias tai jaučiasi ypatingai stipriai. Tačiau kas kartą įgyju naujų žinių, todėl gyventi ir dirbti savo darbą man yra labai įdomu. – sako Karolis - Pavyzdžiui, esu girdėjęs, jog nevalia valtyje švilpauti, nes galima prišaukti blogą vėją. Pasak mano senelių, negalima į laivą, plaukiant žvejojant, pasiimti iš namų žuvies pietums – žvejoyba nesiseks. Bet gamintis laive pietus iš pagautos žuvies galima. Taip pat nepatartina eiti į žvejoybą, jei ją sapnavai naktį. Pabendraavęs su senaisiais žvejais, sužinau naujų, man nežinomų žodžių. Štai tokie dalykai daro šį amatą žavų ir įdomų. Kitiems žmonėms tai irgi atrodo labai įdomu – po įvairių susitikimų ar edukacijų jie sako dar negirdėję tiek daug įdomių dalykų apie žvejoybą, teigia supratę, kodėl ji tokia svarbi mūsų miesteliui, mat tai susiję ne tik su pragyvenimu, bet ir su maisto gamtinimo kultūra, tradicijomis ir Neringos istorija.

Pasiteiravus apie šios profesijos iššūkius ir sunkumus Karolis pamini, kad vienas iš pagrindinių iššūkių yra tai, jog jis dirba gamtoje – dažnai nėra jokių prognozių. Kiti darbai turi normuotą darbo laiką ir užmokestį, o jo darbas priklauso pirmiausia nuo gamtos sąlygų. Pavyzdžiui, dauguma žmonių atostogas gali susiplanuoti iš anksto, o žmonėms, tokiems kaip jis, žvejams, taip pat girininkams, žemdirbiams, tai padaryti yra gana sudėtinga. Būna tokių atvejų, kad dėl prasto ledo į marias išplaukti negali visus du mėnesius, arba siaučia tokios galingos audros, kad nebūna saugu lipti į valtį. Dėl to neįmanoma tiksliai planuoti savo pajamų, negali niekam užtikrinti, kad pagausi būtent tokį kiekį žuvies. Ryšys su gamta yra labai unikalus: vien matyti rytais iš marių vandens išskylančią saulę yra nepakartojamas įspūdis. Tačiau šis darbas sukelia ir daug sunkumų. Kai kurie žmonės nesupranta, kad žuvies gali visai nebūti, kad žvejys dėl audros gali neišeiti į darbą. Šaltis, drėgmė, žvejų sveikata senatvėje – visa tai yra rimti iššūkiai.

Paklausiau Karolio, ar rekomenduotų tokį amatą ir kitiems žmonėms, ir jeigu taip – kokių įgūdžių ar savybių reikia turėti? Aišku, kad rekomenduočiau... – atsako jis. – Mano nuomone, labiausiai reikia turėti kantrybės – ne dėl to, kad reikėtų laukti, kol užkibs žuvis, o todėl, kad tiesiog reikia sukaupti labai daug įgūdžių ir patirties. Per pirmus metus to padaryti tikrai nepavyks. Tai nėra dalykas, kurio išmoksti iš vadovėlio ar universitete – čia yra reikalinga kantrybė, nes viskas ateina per ilgą laiką ir patirtį.

Vėl rytas, ir aš vėl akimis palydžiu mariose tolstančią žvejo valtį. Galbūt žvejoti išplaukia Karolis, skulptorius, tikras žvejoybos profesionalas, tautinio paveldo saugotojas, atkakliai ieškojęs savo gyvenimo kelio ir radęs jį čia, Juodkrantėje. Nei žvyno, nei uodegos, Karoli!